

כאיל תערוג

תוספת לגליון 23 תשע"ד

פנינים על פרשיות השבוע וענייני דיומא, ממרן רבן של ישראל רבנו
בעל האילת השחר שליט"א, מספריו הק' ומכתבי תלמידים

תוספת שבת

הנה כבר הבאנו בגליון 1 דברים מרבנו במעלת השבת והחשיבות להוסיף בשמירת שבת, והננו להציג כאן עוד הרחבת דברים מרבנו שליט"א בענין זה

שיחת חיזוק שמסר רבנו לבני קהילת' שלייכער' שקיבלו על עצמם להתחזק בענין זה לאחר סילוקו של חברה הרב אברהם טייטלבוים זצ"ל [וכל הנכתב בכתב מוטה הוא תוספת דברי רבנו במקומות אחרים].

זוכה לעשירות

מורי ורבותי, כפי ששמעתי במשך השנה שעברה כבדו את השבת בזה שהקדימו להכניס את השבת, לכן נרחיב קצת במעלת המכבד את השבת. הנה הגמ' אומרת בשבת דף קי"ט ע"א בעא מיניה רבי מרבי ישמעאל ברבי יוסי, עשירים שבארץ ישראל במה הן זוכין, מה היא הזכות שעל ידה זכו לעשירות... ושבשאר ארצות במה הן זוכין, אמר לו שבשיל שמכבדין את השבת. דאמר רבי חייא בר אבא פעם אחת נתארחתי אצל בעל הבית בלודקיא, והביאו לפניו שלחן של זהב משוי ששה עשר בני אדם, שהיה השולחן כבד כ"כ שבשיל לשאת אותו היה צריך שש עשרה בני אדם, ושש עשרה שלשלאות של כסף קבועות בו וקערות וכוסות וקיתוניות וצלוחיות קבועות בו, ועליו כל מיני מאכל וכל מיני מגדים ובשמים, וכשמניחים אותו אומרים לה' הארץ ומלואה, וכשמסלקין אותו בגמר הסעודה אומרים השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם. אמרתי לו לאותו הבעל הבית בני במה זכית לכך. אמר לי קצב הייתי ומכל בהמה שהיתה נאה אמרתי זו תהא לשבת. **הוא כיבד את השבת ולכן זכה לכזו עשירות מופלגת.** אמרתי לו אשריך שזכית וברוך המקום שזיכך לכך. רואים כמה זה גדול, עד כדי כך, שהרי יש הרבה מצוות בתורה, יש מצות ציצית מצות תפילין ועוד מצות גדולות, ובכל זאת חז"ל לא אומרים שהם מביאים לעשירות. ואע"פ שבדרך כלל הקב"ה לא משלם שכר בעולם הזה, אלא הצדיקים מקבלים את השכר לעולם הבא, וכאן ג"כ בודאי שמקבל שכר גם בעולם הבא, אבל משמע כי אפילו שמקבל גם בעולם הבא אבל זוכה גם בעולם הזה שכר גדול, ועשירות כזו מופלגת לא יכול להיות רק בזכות שמכבד את השבת. כמו שרואים שזכה לעשירות כזאת מופלגת. [ואני לא אומר שכל אחד צריך לשאוף לזה להיות כזה עשיר מופלג, מספיק אם יהיה לו פרנסה] אבל רואים עד כמה חשוב שבת, מה שבשום דבר אחר לא מצינו כ"כ, רק בשכר שמכבדין את השבת. [א"ה וראה ברמב"ם הלכות שבת פ"ל הט"ו "וכל השומר את השבת כהלכתה ומכבדה ומענגה כפי כוחו, **כבר מפורש בקבלה שכרו בעולם הזה** יתר על הצפון לעולם הבא וכו'].]

[ובאילת השחר שם העיר רבנו: שצע"ק א"כ למה בריש פאה גבי דברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קימת לעולם הבא לא חשיב גם כבוד שבת, דודאי האיש הזה יהי' לו שכר גם לעולם הבא, דהא אמר לו ר' חייא בר אבא אשריך שזכית, ואם עי"ז לא יקבל לעולם הבא, איך זה אשרי. [ומסתבר נמי שמלבד העשירות יהי' לו גם בריאות דבלי בריאות אין לו הנאה מהעשירות וגם זוכה לבנין רבנן עבור כבוד שבת כדאיתא לעיל כג, ב, וא"כ מקבל גם עוה"ז]. ואולי הואיל ושכר שבת הוא גדול מאד ואי"ז דומה לשאר דברים השנויין במשנה שם שאוכל פירותיהן בעולם הזה. **שהשבת שכרה מופלג הרבה מהם**, כמו דחוינן בגמ' כאן שקיבל עשירות מופלגת שאין בדומה לה בשאר המצוות].

מפסיק הגיהנום משעת ההכנה

עוד ראיתי, שהחפץ חיים מביא בספר שם עולם (ח"א סוף פ"ד) בשם גדול הדור אחד שרוצה לחדש חידוש גדול מאד, הרי הכלל ידוע שאדם ששמר שבת, אפילו אם יש לו ח"ו עבירות שצריך לקבל עליהם גיהנם, בשבת לא דנים אותו, כיון שהי' שומר את השבת, וכמה שהי' שומר יותר שבת הכל נחשב לו. דהנה הטור או"ח סימן רצ"ה כתב שאומרים במוצ"ש סדר קדושה לפי שהוא זמן חזרת רשעים לגיהנם ששבתו בשבת ועל כן מאריכין בענייני תפלות כי ממתינין להם עד שיסיימו כנסיה אחרונה של ישראל תפלתם. ובספר יסוד ושושן העבודה כתב בשם ספר התגין אם נשמתו של אדם בגיהנם בכל יום שישי מוציאין אותה מגיהנם בעת שהי' רגיל בעוה"ז לשבות וכן בתוספת מקודש על החול במוצ"ש המאחר מאחרין אותו שלא להכניסו לגיהנם והממהר ממהרין אותו להכניסו עכ"ל. ומביא החפץ חיים חידוש מגאון אחד עוד יותר, שמהזמן שמתחיל לעסוק בצרכי שבת, ואפילו ביום שישי בבוקר, יוצא כבר מגיהנם. ובפשטות מבינים שבזמן שקרוב לשבת נחשב כבר שבת, ומפלג המנחה יש כבר סברא שנחשב כמו שבת, אבל בבוקר? והוא אומר שאפילו בבוקר, כיון שהתחיל להכין צרכי שבת כבר לא יהיה לו גיהנום. והחפץ חיים מביא את זה, משמע שזה דבר המתקבל על הדעת, אפילו שלא מצינו את זה בגמ' ולא במדרשים, בכל זאת מזה שהוא מביא את זה משמע שיתכן אפילו השכר הזה, אדם שיש לו ח"ו עבירות, והוא צריך להיות בגיהנום, ואולי אפילו שמים עשרה חודש, בכל זאת כיון שהתחיל מיום שישי בבוקר לעסוק בצרכי שבת, לא יהי' לו כבר גיהנום מהזמן ההוא, עד כדי כך! **ואין לשער ולתאר את הריחו לזכות להיות אפי' רגע אחד פחות בגיהנם.**

(ימלא פי תהלתך תפילה עמ' שפ"ג) ולמה לא מצינו בשאר מצוות כאלה דברים, רואים ששבת זה מיוחד!

חביבות השבת

עוד מצינו בשבת דף ל"ג מביאה הגמ' את הסיפור שרבי שמעון בן יוחאי היה במערה שנים עשרה שנה, ואחרי זה כשיצא כל דבר שראה מיד נשרף, שהיה אומר האידן מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה, ויצאה בת קול חזרו למערכתכם אתם רוצים לשרוף את העולם וחזרו למערה וישבו שם עוד שנה, אחרי שנה יצאו, וכבר נחה דעתו של רבי שמעון, אבל בכל זאת עדיין לא נחה דעתו לגמרי כנראה, וכשראה יהודי זקן רץ עם שני חבילות הדסים לכבוד שבת כדי להריח בהם, שאל אותו למה שנים, אמר אחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור, אמר לו רבי שמעון לרבי אלעזר בנו ראה כמה מחבבין ישראל את המצות, ואז נח דעתייהו. כשראה יהודי מניח תפילין לא התפעל, כשיהודי לובש ציצית לא התפעל, רק ממה התפעל, כשראה יהודי מחבב את השבת, היות ויהודי שם שימת לב מיוחדת לכבד את השבת זה כ"כ שוקל שכבר נחה דעתו, כיון שבזה רואים שמחבבין את המצות, ונרגע, וקודם לכן לא היה כ"כ מרוצה, אע"פ שראו שאר מצות בכל זאת לא היה מרוצה. א"כ איזה אושר שיש לאדם אם הוא יכול לכבד את השבת, אושר שאי אפשר לתאר. (וכמה פעמים ביאר רבנו את דברי הגמ' באופ"א)

לימוד הלכות שבת

וצריך להוסיף מה שכתב היערות דבש בחלק ב' דרוש ג', ומובא בהקדמת המשנה ברורה להל' שבת, וז"ל ובפרט בענין שבת קודש אשר הזהרתי ואמרתיו כל פעם ופעם, מי שלא למד הלכות שבת על בורים פעמיים ושלוש, לא יוכל להמלט שלא יקרה לו חילול שבת, הן דאורייתא, והן דרבנן, וענין שבת הוא מאוד לנו למחסה בגלות. עכ"ל.

רואים עד כמה זה חשוב, ובאמת היה רצוי מאוד שילמדו הלכות שבת, כמו שכונת היערות דבש שמי שלא למד הלכות שבת על בורים פעמים ושלוש לא רק פעם אחת אלא אפילו פעמים ושלוש, לא יוכל להמלט שלא יקרה לו חילול שבת הן דאורייתא הן דרבנן אפילו איסור דאורייתא. א"כ הכבוד שבת הכי גדול שיהיה, שמלבד שיקדימו להכניס את השבת, ילמדו ג"כ הלכות שבת לקיימה כהלכתה, ולכל הפחות פעמים ושלוש, כמו שאומר היערות דבש ולחזור על זה, זה דבר גדול מאוד.

ואני רואה שהיהודים כאן רוצים מאוד לכבד את השבת, אשרי חלקם, והקב"ה יעזור שתראו להוסיף עוד ולעשות, כמו שהיערות דבש אומר שכל אחד ישתדל ללמוד הלכות שבת. יש ענינים קשים מאוד, ולמשל הלכות ברירה, הרי כמעט כל דבר קשור לענין של ברירה, ואם אדם לא לומד הלכות ברירה קרוב מאוד שיכשל, וככה יש עוד הרבה דברים שמאד מאוד יכול להיכשל, ואם הוא לא לומד הוא לא יודע ויכול להיכשל. ממילא זה דבר גדול מאוד, שכל אחד ישתדל ללמוד הלכות שבת, שאפילו אם למד שלוש פעמים, יכול ללמוד פעם רביעי ג"כ. כי אם היערות דבש אומר פעמים שלוש, אפשר גם ארבע וחמש פעמים. ולא הכונה ללמוד כל היום רק הלכות שבת, אפשר ללמוד עוד לימודים, אבל גם אם כל אחד ילמד כל יום אפילו רק עשרה רגעים או רבע שעה הלכות שבת, כדי שיחזור תמיד הלכות שבת, זה דבר גדול, כי בלי זה אפשר מאוד להיכשל. בפרט כאלה הלכות שיכול להיות שיכשל בדאורייתא כמו הלכות ברירה. והרי אנחנו רוצים שכלל ישראל מאד יתחזק בזה, וזה שישתדלו בכך כאן יהיה זכות לא רק ליהודים האלה שעושים את זה אלא זה יוסיף ג"כ לעוד מקומות. ושמעתי שיש מקומות אחרים ששמעו שכאן התחזקו, והם רוצים ג"כ להתחזק, וזה יכול לגרום שחלק גדול מאד מכלל ישראל יתקרב לשבת ויהיה בזה זכות גדול.

והרי חז"ל אומרים [שבת קי"ח ע"ב] "אם שמרו ישראל שתי שבתות מיד נגאלים", ממילא יכול להיות, והלאה, שנזכה עי"ז. אני לא יודע אם נזכה כ"כ מהר שיהיה שתי שבתות בכל כלל ישראל, אבל אפילו אם חלק גדול מכלל ישראל ישמרו שבת בודאי שיהיה בזה תועלת גדולה לקרב את הגאולה האמתית. ונזכה במהרה בימינו לגאולה האמתית אמן סלה (חסד לאברהם עמ' יג-טז)

מעלת השבת קבלת עול מלכות שמים

ובשיחה לפני ר"ה אמר רבנו: חז"ל אומרים אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות מיד היו נגאלין, ולא אמרו דבר זה על שאר מצוות שאם יקיימום כל ישראל יהיו נגאלים, רק על שמירת שבת, וצריך טעם מה המיוחד בשמירת שבת. עוד מצינו שהמחלל שבת דינו כעובד ע"ז, חייב סקילה כעובד ע"ז וכן לענין עוד הלכות, וכן להיפך אפי' היה חוטא גדול ועובד ע"ז כדור אנוש אילו שומר שבת מוחלין לו, רואים גודל ענין שמירת שבת.

והענין בזה כי המשמר את השבת, מגלה בזה שהוא מקבל עליו עול מלכות שמים, שהקב"ה הוא מלך ומנהיג את הבריה. כי ע"י שמירת שבת הוא מעיד כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וגו', וכן להיפך כשמחלל שבת הוא מורד במלכות שמים. הרי לנו כמה גדול שמירת שבת כראוי, כי בכל הפרטים וכל הדינים ע"י שמירתם יש קבלת מלכות שמים. אך קשה מאוד לקיים הכל, ואמנם אין לומר ח"ו שלא נזהרין בחילול שבת, אבל יש דברים שאדם דש בעקביו כמו דיבור בשבת, שאמרו חז"ל דבקושי התירו לומר שלום בשבת, בשבת כל דיבור מיותר אפי' שאינו אסור בחול, מ"מ בשבת יש שו"ע על כל דיבור ודיבור מה מותר לומר ומה אסור, וכל זה נוגע לשמירת שבת, ועל ידי שמירת שבת בדקדוק זוכים לקבל עול מלכות שמים. (מפיקודין אתבונן ח"ב ועי"ש)

להוציא את השבת מאוחר

פעם ניגש איזה תלמיד חכם למרן רבנו שליט"א ושאלו בנוגע לזמן מוצאי שבת לשיטת ר"ת האם הוא כך וכך דקות אחרי השקיעה או אולי הזמן הוא כחמש רגעים מאוחר יותר. ענה לו הרב שליט"א בתמימות אינני מבין את השאלה הלא עוד חמש דקות להניצל מגיהנם עוד חמש דקות עוד חמש דקות, האם אין זה פשוט שכדאי הוא. מה מפסידים צל של ספק בחילול שבת. וביחס לזה תראה מה שמרוויחים ששומר השבת בודאי בלי ספיקות האם אין זה חשבון כל כך פשוט. (אהל משה בראשית עמ' ע"א)